

EK1: Kadın Örgütlerinden Kadına Yönelik Şiddeti Önlemek İçin 50 Acil Önlem

1. Türkiye yasa yapım ve uygulama süreçlerinde kadınlar, Sözleşme hükümlerine uygun olarak, ailenin bir parçası gibi değil özerk bireyler olarak görülmeli, kadınların aile içerisindeki haklarının korunması ve şiddetin ortadan kaldırılması için gereken adımları ivedilikle atmalıdır.
2. Türkiye on yıllardır kadına yönelik şiddet ile mücadele konusunda deneyimi olan bağımsız kadın hareketini dışlamaktan, görmezden gelmekten ve üzerlerinde baskı oluşturmaktan vazgeçmelidir. Sivil Devlet Kuruluşu (GONGO) anlayışından vazgeçilmeli, bağımsız kadın örgütleri ile iletişim ve iş birliği kanalları eski haline getirilmelidir.
3. Toplumsal cinsiyet, yaş, sağlık durumu, azınlık olma durumu, engellilik, göçmen ya da sığınmacı olma, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği Anayasa'nın 10. maddesine ayrımcılık yapılamayacak koşullar olarak açık bir şekilde eklenmelidir.
4. Üst düzey siyasetçilerin söylemlerinin tüm devlet mekanizmasına yansıdığı unutulmamalı, hem üst düzey yetkililerin söylemlerinin hem de devletin tüm yetkililerinin söylem ve icraatlarının Sözleşme'nin hükümlerine uygun olması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Kadına yönelik şiddeti önlemek ve gereken toplumsal dönüşümü sağlamak için, kadın ve erkeğin ayrıştırıldığı, kadınlığın aşağılandığı söylemlerden vazgeçmelidir.
5. Kadına yönelik şiddetin kaynağının toplumsal cinsiyet eşitsizliği olduğu bilgisinden yola çıkılarak, kadına yönelik şiddetle mücadele mekanizmaları toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısı ile tanımlanmalıdır. Kadına yönelik şiddetin çoğunlukla aile ve aile gibi yakın ilişkilerin içinde üretildiği bilgisini yok saymadan, aile kavramına karşı gerçekçi ve eleştirel bir tutum geliştirilmelidir. Çalışmanın merkezine muhafazakâr ve dini değerlerin yaygınlaştırılması değil, kadınların insan haklarından eşit bir biçimde yararlanabilmesi ve güçlenerek bağımsız bir hayata kavuşması amacı koyulmalıdır. Devletin kadına yönelik şiddet ile mücadelede bu prensipleri benimsemesi, bu doğrultuda bütüncül politikalar geliştirmesi gerekmektedir.
6. 2012-2015 eylem planı kapsamındaki faaliyetlerin nasıl sonuçlandığı, hangi hedeflere ulaşıp hangilerine ulaşılmadığı ile ilgili bilgiler paylaşılmalı, eylem planı dahilinde çalışmaların nasıl bir yöntemle yürütüldüğü, hangi kamu kurumları ve sivil toplum örgütlerinin sürece dahil edildiğine dair sonuç raporu kamuya acilen paylaşılmalıdır.
7. Hükümetin, kadın haklarını ve insan haklarını açıkça ihlal eden Boşanma Komisyonu ve raporu gibi komisyon toplantıları ve raporları oluşturmayı bırakarak, kadına yönelik şiddet ile mücadelede üstüne düşen görevleri İstanbul Sözleşmesi'nin getirdiği

yükümlülüklerle uyumlu olarak bir an evvel hayata geçirmeye başlaması gerekmektedir.

8. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın bütçesinin kayda değer bölümü sosyal yardımlara aktarılmaktadır. Bu mevcut durum değiştirilerek, kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmaya yönelik uzun vadeli çalışmalara ve şiddete maruz bırakılan kadın ve çocukların hayatlarını iyileştirmeye yönelik genel ve uzman destek hizmetlerine aktarılan finansal kaynakların payı önemli ölçüde artırılmalıdır. Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe sistemine geçilmeli; kaynaklar toplumsal cinsiyete duyarlı bir şekilde dağıtılmalı, bunun için de ihtiyaçlar belirlenirken kapsayıcı ve katılımcı bir yaklaşım benimsenmelidir.
9. İnsan hakları alanında birçok ihlale neden olan, en çok kadınların ve LGBTİ+'ların zarar gördüğü OHAL uygulamaları bir an evvel sonlandırılmalıdır. Bağımsız kadın örgütlerinin herhangi bir baskı altında kalmadan mevcudiyetlerini devam ettirdikleri siyasi atmosfere geri dönülmesi ve kapatılan kadın derneklerinin yaşadıkları mağduriyetler giderilerek tekrar açılması gerekmektedir.
10. Kadınların haklarını ilgilendiren yasama ve yürütme süreçlerine bağımsız kadın örgütlerinin anlamlı katılımı sağlanmalıdır.
11. Kadın ve Eşitlik Bakanlığı kurulmalıdır.
12. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün bütçesi ve insan kaynağı ile birlikte Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve diğer devlet kurumlarının politikaları ve uygulamaları üzerindeki koordinasyon ve izleme-değerlendirme yetkisi artırılmalıdır.
13. İstanbul Sözleşmesi'ne uygun olarak mağdur ve fail hakkında kaydedilen veriler cinsiyet, yaş, şiddet tipi ve yaygınlığı ile failin mağdur ile ilişkisi, coğrafi mevki ve engellilik gibi bilgilere dayalı olarak ayrıştırılmış olmalı, olayların ve mahkumiyet oranlarının temel nedenlerini ve etkilerini kapsamalı, ve alınan tedbirleri ve tedbirlerin verimine ilişkin bilgileri içermelidir. Devlet, kadına yönelik şiddet ile mücadelede veri toplama ve bu verileri şiddetle mücadelenin bir aracı olarak kullanma yükümlülüğü doğrultusunda veri toplamaya dair bütüncül bir yaklaşım oluşturmalı ve belirli aralıklarla araştırmalar yürütmelidir. Toplanan tüm verilerin (polis verileri dahil) başvuran kadınların gizliliği ve güvenliği gözetilerek kamuya açık olması sağlanmalıdır.
14. Önleme faaliyetlerinin genel esası olan kadınlara yönelik ayrımcılığın ortadan kaldırılması için toplumsal cinsiyet temelli rollerin, ön yargıların ve gelenek göreneklerin dönüştürülmesi gerekmektedir. Hükümetin kadına yönelik şiddete yaklaşımını ve bu alandaki politikalarını bu bakış açısıyla değiştirmesi gerekmektedir.

15. Ulusal eylem planları ve il eylem planlarındaki faaliyetlerin planlanması ve gerçekleştirilmesine sivil toplumun etkin katılımı sağlanmalıdır. Ayrıca buralarda yer alan faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için bütçe ayrılması ve mevzuatta gerekli değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Faaliyetlerden sorumlu kurumlar net bir şekilde belirlenmeli ve faaliyetlerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği izlenerek takip edilmelidir.
16. Toplumsal cinsiyet ayrımcılığını oluşturan davranış kodlarının erken yaşlardan itibaren oluştuğu anlayışıyla hükümetin ilk kademedan başlayarak tüm yaygın ve örgün eğitim müfredatını toplumsal cinsiyet ayrımcılığı içeren ifadelerden arındırması ve müfredata kadına yönelik şiddete ilişkin kadınların insan hakları ve güçlendirilmesi odaklı bir anlayışla dersler koyması gerekmektedir.
17. Eğitim verilen profesyonellerin kadına yönelik şiddet mağdurlarıyla çalışacaklarını, tayin ve terfilerinde eğitim alanlarının dikkate alınacağını ve sonraki eğitimlere de katılacaklarını garanti altına alan bir düzenleme yapılmalıdır.
18. Medyanın, cinsiyetçi ve kadına yönelik şiddeti meşrulaştıran dilini dönüştürmesine yönelik kılavuz ve rehberler sivil toplum ve meslek örgütlerinin katılımıyla hazırlanmalıdır. Medyanın bu kılavuz ve rehberleri gözetip uygulaması sağlanmalıdır. RTÜK üyelerine bu konuda eğitim verilmeli ve RTÜK mevzuatında ve ilgili diğer mevzuatta gerekli değişiklikler yapılmalıdır.
19. İkincil mağduriyetlerin azaltılması için genel destek hizmetlerinin sunulmasından sorumlu kişiler, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınları güçlendirmeyi amacının merkezine koyan bir yaklaşımla çalışmalı, koordinasyonu sağlayan kurum bunu garantiye almalıdır.
20. Şiddete maruz kalan kadınların genel destek hizmeti kapsamına giren taleplerinin 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da belirtildiği biçimiyle, bütüncül bir yaklaşımla ele alınması ve sosyal hizmetler kapsamındaki diğer grupların taleplerinden ayrı değerlendirilmesi sağlanmalıdır.
21. Şiddete maruz kalan kadınlar, destek için başvurdukları tüm kurumlarda yasal haklarının bütünüyle ilgili etkili bir şekilde bilgilendirilmelidir.
22. Şiddete maruz kalan kadın ve çocuklar talep etmeseler dahi genel sağlık sigortasından yararlanmaları sağlanmalıdır.
23. Ücretsiz kreş hakkı ile ilgili mevzuat kadınların lehine, kreş desteğini yaygınlaştıracak, kotaları arttıracak şekilde iyileştirilmelidir ve mevzuatın uygulanması için somut koşullar oluşturulmalıdır.

24. ŞÖNİM'ler, hizmet tanımına uygun olarak sığınaklara yönlendirmenin yanı sıra kadınlara sosyal, hukuki ve psikolojik alanda 7/24 destek ve danışmanlık da sağlamalıdır. ŞÖNİM'lerin sunduğu destekler konusunda bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
25. Türkiye'nin nüfusu düşük olan kırsal kesimlerinde yaşayan kadınların karşılaştığı sorunlara ilişkin kadından yana olabilecek bir denetim ve şikâyet mekanizması oluşturularak bu kadınların haklarından faydalanmalarının önündeki her türlü engel ortadan kaldırılmalıdır.
26. Kadınların şiddetten uzaklaşmak için başvurdukları kurumlarda fail ile arabuluculuk yapılması kati surette yasak olmalıdır.
27. Sığınak çalışmasında hem yaklaşım olarak hem de uygulamada güçlendirici, özgürleştirici, bağımsızlaştırıcı bir anlayış benimsenmelidir. Bunun için feminist sığınak hareketinden faydalanılarak sığınaklarda çalışanlara periyodik eğitimler ve hangi pozisyonda çalışırlarsa çalışsınlar süpervizyon desteği verilmelidir.
28. Sığınaklar erkek şiddetine maruz kalan her kadına ve her yaşta çocuğa açık olmalıdır. Yönetmeliğe uygun olarak 12 yaş üstü oğlan çocukları olan kadınların da sığınak çalışmasından faydalanması sağlanmalıdır. Sığınaklara kabul için yasal düzenlemelerde bulunmamasına rağmen, uygulamalarda görülen vatandaşlık kriteri aranmasından vazgeçilmelidir.
29. Özellikle kadına yönelik şiddet alanında uzmanlaşmış, gerekli donanıma sahip ve tercihen kadın personelin çalıştığı, 7/24, ücretsiz destek veren, ulusal bir acil yardım hattı kurulmalıdır.
30. İstanbul Sözleşmesinin öngördüğü standartlarda ve hem kırsal bölgelerin, hem kentlerin ihtiyacını karşılamayı esas alan yaygınlıkta ve sayıda cinsel şiddet kriz merkezi açılmalıdır. Bu merkezlerin, pek çok kamu hizmetine erişimi önünde engeller bulunan göçmenler, mülteciler, engelliler ve diğer özel ihtiyaçları olan kadınların ve çocukların erişimine açık olabilmesi için kurulması aşamasında gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
31. Kadınların haklarını öne çıkaran, cesaretlendirici, sorumluluk almayı ve dayanışma anlayışını özendirerek, toplumdaki "şiddet aile içi bir meseledir ve aile içinde çözülebilir" anlayışını yıkmaya yönelik bir yaklaşımla kamuya yönelik bilgilendirme çalışmaları yapılmalıdır.
32. Çocukların şiddete maruz kaldıklarında kolay başvurabilecekleri, güvenilir bağımsız mekanizmalar oluşturulmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. Çocukların yaşadığı şiddeti meşrulaştıran ya da görmezden gelen toplumun algısını hak temelli şekilde dönüştürecek çalışmalar yapılmalıdır.

33. Öğretmen, okul yöneticisi, sağlık personeli gibi çocuğa yakın çalışan kamu görevlilerinin çocuğun yaşadığı şiddeti ihbar etme yükümlülüklerini vurgulayan yasal düzenlemeler gözden geçirilmeli ve ihbar etmeme durumunda yaptırımlar gerçekten uygulanmalı, bu tür durumlarda ihbarı yapan kişinin korunması yasal güvence altına alınmalıdır.
34. İstismar sonucu oluşan gebeliklerde çocuğun kürtaj hakkından yararlanmak istemesi durumunda savcı izni beklenmeden kürtaj uygulanmalıdır. Bu kararın alınması aşamasında çocuğun baskı altında kalmaması için gerekli tüm tedbirler alınmalıdır.
35. Çocuk cinsel istismarı konusunda yapılacak düzenlemeler ile erken evlilikler engellenmeli, evlilik yaşı her koşulda reşit olma yaşı ile aynı olmalıdır. Çocuk evliliklerine mahkeme kararıyla verilen izinler iptal edilmelidir.
36. Şiddete maruz kalan kadın ve çocukların, velayet ve baba ile kişisel ilişki tesisi konularında hüküm verilirken şiddete uğrama ihtimalleri göz önüne alınarak karar verilmelidir.
37. Evlenme yaşı her iki cins için de Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde olduğu gibi 18'e yükseltilmelidir.
38. Israrlı takip, özelliği gereği ağır ve caydırıcı biçimde cezalandırılmak üzere ceza kanunlarında ayrı bir suç olarak tanımlanmalıdır.
39. Hali hazırda yasal kürtaj hakları fiili engellerle kullandırılmayan kadınların sağlıklı kürtaja erişimi için ilgili sağlık mevzuatında düzenleme yapılması gerekmektedir. Fiilen kürtaj hakkının kullanılmasını engelleyen sağlık kuruluşları ve sağlık çalışanları hakkında soruşturma yürütülmesi gerekmektedir.
40. Uzlaştırıcılık ve arabuluculuk eğitimlerinde kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddet ayrı bir başlık olarak ele alınmalıdır. İsteğe bağlı alternatif uyuşmazlık çözümü usulleri kadınlara zarar vermeyecek biçimde işleme koyulmalıdır. Özellikle Adalet Bakanlığı arabuluculuk ve uzlaştırma dahil alternatif uyuşmazlık çözümü usullerinin doğru uygulanması için gerekli tedbirleri almalıdır.
41. Şiddete maruz kalan kadın ve çocukların çoğunlukla ilk birim olarak başvurduğu kolluk görevlilerinin kadına yönelik şiddet alanında başvuru alma ve yönlendirme yapma konusunda eğitilmiş, tecrübeli ve ayrıca toplumsal cinsiyete duyarlı ve tercihen kadın personel olması sağlanmalıdır.
42. Koruma ve uzaklaştırma kararlarının sürelerinin standart bir yaklaşımla değil risk analizinin ardından belirlenecek somut ihtiyaçlara göre belirlenmesi ve etkin koruma sağlanması için sürelerinin kısa tutulmaması gerekmektedir.

43. Koruma ve uzaklaştırma kararlarının ilgili kişilerin varsa cep telefonlarına kısa mesaj olarak veya kişinin derhal aranarak tutanak eşliğinde tebliğ edilmesi gibi süratli çözümler getirilmesi tedbir kararlarının etkin uygulamasına katkı sağlayacaktır.
44. Kadına yönelik erkek şiddeti ile en az beş yıldır tabanda çalışan hükümet dışı kadın kuruluşlarına ceza ve hukuk davalarında müdahil olma hakkı iç hukuk düzenlemeleri ile tanınmalı ve İstanbul Sözleşmesi mahkemelerce dikkate alınmalıdır.
45. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü koordinasyonunda, göçmen kadınların ve LGBTİ+'ların farklı sorunlarına dair hassasiyet ve politika geliştirilmelidir. Devlet tarafından sağlanan hizmetlerin ve belirlenen ihtiyaçların, toplumsal cinsiyet odaklı veriler temelinde, toplumsal cinsiyet perspektifiyle yeniden inşa edilmesi gerekmektedir. Şiddete maruz kalan göçmen kadınlara ve LGBTİ+'lara yönelik, çok dilli hizmetin sağlandığı, şiddeti önleme ve izlemede etkili ve sürdürülebilir sığınak modelleri oluşturulmalıdır.
46. Suriyeli göçmenlerin yaşadıkları kamplar, sivil toplumun izleme kanallarına açık hale getirilmelidir.
47. 2016 yılında faaliyetlerine son verilen ve alandaki deneyimi ve bilgisiyle uzun yıllardır insan ticaretine maruz bırakılan kadınlara hizmet veren kadın örgütlerinin sığınakları için yeterli bütçe ayrılarak kapanan sığınakların yeniden açılması sağlanmalı; göç ve mültecilik alanının yanı sıra insan ticareti alanında da devletin bağımsız kadın örgütleri ile iş birliği geliştirmesi, onları desteklemesi sağlanmalıdır.
48. Engelli kadının şiddet ortamından uzaklaştırılmasına yönelik mekanizmalar yaygın ve erişilebilir olmalı, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da yer alan koruyucu ve önleyici tedbirler engelli kadınlar gözetilerek uygulanmalı, gereken özel önlemler alınmalıdır.
49. LGBTİ+'lara yönelik ihtisaslaşmış, çok dilli hizmetlerin sağlandığı, şiddeti önleme ve izlemede etkili, sürdürülebilir sığınak modelleri oluşturulmalıdır. LGBTİ+'ların ihtiyaçları alanında ihtisaslaşmış acil şiddet yardım hattı kurulmalıdır.
50. Ayrımcılık yasağına ilişkin düzenlemelerin LGBTİ+'ları ve onlara karşı işlenen nefret cinayetleri gibi hak ihlallerini de kapsayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekmektedir. Bütün ayrımcılık biçimlerini kapsayacak şekilde ayrımcılıkla ilgili özel bir yasa çıkarılmalıdır.